

Näin järjestät sitsit, joihin kaikkien on turvallista osallistua

Sitsit ovat tärkeä ja omaleimainen osa opiskelijakulttuuria. Hyvin järjestettynä ne ovat yhteisöllinen tapahtuma, johon kaikkien on turvallista osallistua. Tämän sitsioppaan tarkoituksena on antaa käytännön keinoja ja vinkkejä siihen, kuinka järjestää sitsit jotka ovat kaikille turvallinen paikka.

Neuvot keskittyvät ensisijaisesti sitseille ominaisiin piirteisiin, mutta monista vinkeistä on hyötyä myös muunlaisten tapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa. Erityistä painoarvoa oppaan sisällöissä on annettu rasismien ja seksismien vähentämiselle, sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen huomioimiselle, sillä näistä aiheista tulee kaikkein eniten palautetta.

Ylioppilaskunta auttaa mielellään lisää – ole siis rohkeasti yhteydessä!

Lisätietoja saa ylioppilaskunnan järjestöasiantuntijalta sekä hallituksen yhdenvertaisuudesta tai järjestöistä vastaavilta jäseniltä.

Tila

Sitsit tulisi järjestää mahdollisuuksien mukaan esteettömissä tiloissa. Mikäli tilat eivät ole esteettömiä tulisi tästä ilmoittaa tapahtumakuvauksessa, jossa kerrotaan myös siitä millä tavalla tilat ovat esteelliset. Esteellisyyttä on monenlaista, joten tämän takia erittely on hyvä tehdä. Onko rappukäytävässä hämärää? Onko hissiä? Jos hissiä ei ole, kuinka paljon on portaita? Onko tilassa jatkuvasti yllättäviä vilkkuvia valoja? Esteettömyystiedoissa tapahtumakuvauksessa tulisi mainita yhteyshenkilö, johon voi ottaa yhteyttä jos haluaa lisätietoa tilasta tai apua paikalle pääsemiseen.

Ainakin osan pöydistä tulisi olla sellaisia, joiden äärellä pystyy istumaan myös pyörätuolissa tai muiden liikkumisen apuvälineiden kanssa. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi liikuntarajoitteisten plaseeraamista väljemmin tai pöydän päätyyn.

Jos joku tapahtuman osallistujista käyttää kuulolaitetta, voidaan kuulemista tukea käyttämällä induktiosilmukkaa. Sen avulla esimerkiksi tapahtuman puhujan puheääni saadaan välitettyä langattomasti suoraan osallistujan omaan kuulolaitteeseen (<https://fi.wikipedia.org/wiki/Induktiosilmukka>). Induktiosilmukan voit lainata HYYn palvelutoimistosta, josta saat myös ohjeet laitteen käyttöön.

Pukeutuminen

Pukeutuminen on usein tärkeä osa juhlaa. Pukeutumisteema tulisikin valita siten, että sitä toteuttaessaan kenenkään ei tarvitse kokea oloaan epämukavaksi tai esimerkiksi sukupuolittaa itseään tavalla jota ei halua. Virallisempien juhlien kohdalla esimerkiksi pelkkä merkintä, että pukukoodina on tumma puku, kertoo kaikille minkä tyylistä pukeutumista osallistujilta odotetaan.

Mikäli pukukoodiin kuuluu useampia vaihtoehtoja, kuten esimerkiksi ”prinsessat ja ritarit”, tulisi näiden sukupuolittamista välttää, jotta osallistujat eivät joutuisi valintojen eteen sen suhteen, minä sukupuolena heidät sitsellä nähtäisiin. Esimerkin tilalta esimerkiksi ”sadut” tai ”keskiaika” olisi parempi valinta.

Myös rasistisia teemoja (esim. pakolaiskriisillä vitsailua) tulee välttää sekä samoin teemoja, jotka voidaan tulkita kulttuuriseksi omimiseksi (esim. intiaanit tai saamelaiset).

Plaseeraus

Onnistunut plaseeraus, joka tuo yhteen erilaiset osallistajat, on tae onnistuville sitseille. Onnistunut plaseeraus huomioi osallistujien esittämiä toiveita sekä osallistujien moninaisuuden. Osaltaan tämä tarkoittaa sitä, että plaseerausta oletettujen sukupuolten mukaan tulisi välttää. Tällöin kukaan ei koe, että häntä on sukupuolitettu väärin eivätkä samaa sukupuolta olevat avecit koe, että heidän ihmissuhteensa / parisuhteensa on vähemmän arvokas kuin muiden.

Sukupuolitettua plaseerausta on käytetty usein keinona skoolausten ohjeistamiseen. Skoolaukset voidaan kuitenkin ohjeistaa jopa helpommin siten, että esimerkiksi servietin väri tai pöydässä olevat nuolet kertovat mihin suuntaan sillä istuvan on skoolattava. Skoolaukset on myös mahdollista järjestää siten, että ensin skoolataan oikealle etuviistoon, sitten vasemmalle etuviistoon ja sitten vastapäätä istuvalle. Tällöin skoolausten suunnat ovat kaikille samat.

Mikäli sitseille on tulossa ihmisiä, joille sitseillä käytettävä kieli on vieras, kannattaa heidät plaseerata sellaista ihmisten viereen, jotka ovat halukkaita ja kykeneviä tarpeen mukaan tulkkaamaan heille. Kätevintä on, jos tähän halukkaita löytyy esimerkiksi järjestäjien joukosta.

Ruoka ja juoma

Ilmoittautuessa tulisi tarjota vaihtoehtoa kertoa ruokavalionsa sekä haluaako alkoholillisen vai alkoholittoman menun. Ruokavaliokenttien tulisi olla sen verran suuret, että myös myös monimutkaisemmat allergiat on mahdollista täyttää niihin. Mahdollisia monimutkaisempia ruokavaliotietoja varten tapahtumakutsusta voi olla hyvä löytyä järjestäjän yhteystiedot, joihin olla ruoan suhteen yhteyksissä. Paras mieli osallistujille jää, jos erityisruokavalioiden on panostettu niin, että ne ovat yhtä maukkaita kuin muutkin ruoat.

Alkoholittoman vaihtoehdon valinneet saavat usein tyytyä veteen tai vain yhteen muuhun juotavaan. Alkoholittomiin juomiin olisikin hyvä panostaa siten, että niissä olisi yhtä paljon vaihtelua kuin alkoholillisissa.

Laulut

Saavutettavuuden vuoksi olisi hyvä, mikäli sitseillä käytettävä laulukirja tai -vihkonen olisi saatavissa myös

netissä tai sähköisenä. Näin esimerkiksi näkörajoitteiset voivat tutustua siihen etukäteen riittävän isolla näytöllä tai lukijaohjelman kanssa.

Ikinä ei voi tietää mikä voi saada jotkut osallistujista tuntemaan olonsa epämukavalta. Tästä syystä olisi tärkeää, että osallistujilla olisi jokin keino kertoa laulunjohtajalle mikäli on joitain lauluja, joita he toivoisivat ettei lauleta. Tähän sopii esimerkiksi laulunjohtajan yleisesti tiedossa oleva puhelinnumero, johon voi toki muutenkin esittää toiveita laulettavien laulujen suhteen. Toinen keino on, että laulunjohtajalla olisi laatikko, johon voi ennen pöytiin siirtymistä ja tauoilla laittaa nimettömänä lappuja, joita ei kestä kuulla.

Sitseillä laulettavat laulut vaihtelevat todella paljon. Usein laulukirjoihin sisältyy lauluja, jotka ovat rasistisia, naisia syrjiviä tai muuten loukkaavia. Joskus laulut ovat myös avoimen väkivaltaisia (esimerkiksi ihannoivat tappamista) tai vitsailevat seksuaalisella väkivallalla (esimerkiksi esittävät seksuaalisen väkivallan hyväksyttävänä tai jollain tavalla huvittavana). Näitä välttämällä voi varmistaa, että juhlatunnelma pysyy kaikkien kohdalla korkealla. Tällaiset laulut voivat pahimmillaan saada jollekin osallistujalle todella pahan olon, vaikka kyseessä olisi ollut laulun pyytäjän näkökulmasta vain hauskaa vitsailua.

Laulettavien laulujen joukkoon kannattaa myös lisätä lauluja, joihin esimerkiksi seksuaalivähemmistöihin kuuluvat voivat samaistua. Tällaisia löytyy muun muassa [Pride-sitsien laululäsysystä](#). Myös monia olemassa olevia lauluja on muutettu (ja on helppo itsekkin uudelleen sanoittaa!) nykyaikaisiksi. Tästä hyvä esimerkki on Vesipoikien marssi, jota lauletaan nykyään laajalti Vesihenkilöiden marssina.

Usein kaikkein rasistisimmat tai seksistisimmät säkeet ovat laulukirjoihin painamattomia lisäsäkeistöjä. Niiden laulaminen voidaan tilanteen mukaan joko kieltää tai laulunjohtaja voi muistuttaa siitä, että lisäsäkeistöjä lauletaessa tulisi muistaa samat rajat kuin varsinaisia laulukirjan lauluja lauletaessa.

Ohjelma

Aloituis

Pöytäosuuden alussa on laulunjohtajan tai muun tilaisuuden avaavan henkilön hyvä muistuttaa siitä, että tilaisuudessa ei suvaita minkäänlaista häirintää tai syrjintää ja kertoa henkilöstä kenelle näistä voi ilmoittaa. Mikäli tilassa noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita, olisi näistä hyvä mainita. Näillä keinoilla sitseille saadaan heti luotua miellyttävää ilmapiiriä, jossa epämukavilta tuntuviin asioihin uskalletaan puuttua.

Välihuutelu

Joidenkin opiskelijajärjestöjen kulttuuriin kuuluu huudella lauluja ehdottaville henkilöille tervehdyksiä ja välikysymyksiä. Monet näistä ovat hauskoja, mutta niissä tulisi muistaa kunnioittaa hakijoiden yksityisyyttä ja välttää esimerkiksi parisuhdestatuksen kyselyä mikäli on epävarmaa miltä se kyseisestä henkilöstä tuntuu. Kaikki eivät halua jakaa tietoja yksityiselämästään. Henkilön parisuhdetilanne voi myös olla sellainen, josta kyseleminen syystä tai toisesta ei tunnu hyvältä.

Mikäli välihuutelussa esiintyy esimerkiksi rasistisia tai seksistisiä kommentteja, on niiden kiellosta hyvä muistuttaa huutelijoita ja esimerkiksi laulunjohtajan voi nostaa asia esille mikäli kyseisen kaltaista huutelua esiintyy.

Rangaistukset

HYYn piirissä toimivissa järjestöissä rangaistukset ovat hyvin harvinaisia eivätkä osa sitsikulttuuria. Joissain piireissä sitseillä saatetaan käyttää rangaistuksia niihin kehitettyjen sääntöjen rikkomisesta, mutta sitsietikettiä voi luonnollisesti opettaa myös keinoilla, jotka eivät sisällä nolaamista.

Mahdollisia ovat esimerkiksi rangaistukset siitä, että käy vessassa ennen pääruokaa. Rangaistuksena taas toimii usein laulaminen ja/tai tuolin vieminen ennen seuraavan ruoan tuomista.

Tällaisia rangaistukset voivat olla monille ahdistavia ja mahdollisesti este osallistua tapahtumaan. Näin voi olla esimerkiksi henkilöille, joiden on syystä tai toisesta käytävä usein vessassa (suolistosairaudet jne.) sekä niille, jotka ahdistuvat sosiaalisista tilanteista.

Mahdollisia sääntöjä ja rangaistuksia suunniteltaessa onkin pohdittava voiko niitä toteuttaa siten, että ne eivät olisi syrjiviä tai karkottaisi osallistujia. Esimerkiksi yksin laulamisen sijaan laulamirangaistusten toteuttaminen ryhmässä voisi tehdä siitä vähemmän ahdistavan.

Jatkot

Jatkoilla tulisi koko ajan olla läsnä henkilö, jolle voi tulla ilmoittamaan, mikäli on kokenut häirintää tai tuntee olonsa turvattomaksi. Erityisesti huumausoireiden ja seksuaalisen häirinnän suhteen on tärkeää olla valppaana.

Mikäli on aihetta epäillä, että on tapahtunut rikos, on soitettava välittömästi hätänumeroon ja pyydetävä paikalle poliisia sekä tarpeen vaatiessa ambulanssia. Järjestyshäiriöissä voi myös soittaa järjestyksenvalvojille, mikäli sellaisia on tilassa käytettävissä.

Jatkoille tulisi päästää vain ihmisiä, jotka on kutsuttu tai muuten tunnistettu niin, että mahdollisissa rikos- tai vaaratilanteissa järjestäjä tietää keitä on ollut läsnä.